

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – доктора юридичних наук, доцента
Опацького Романа Миколайовича
на дисертацію

Сластнікової Ганни Олександрівни

«Особливості досудового вирішення та судового розгляду спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

В межах дисертаційного дослідження Сластніковою Г.О. здійснено наукове узагальнення теоретичних підходів та практичних проблем, пов'язаних із правовим регулюванням та практикою реалізації досудового та судового розгляду та вирішення спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, а також виокремлено напрями удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері.

На виконання задач дослідження в межах дисертації було визначено адміністративно-правові засади та процедури примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності; виокремлено особливості адміністративно-правового регулювання відчуження майна в умовах воєнного стану; досліджено зарубіжний досвід регулювання процедури примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності та можливості його впровадження в Україні; систематизовано та розкрито зміст адміністративних процедур досудового вирішення спорів щодо примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності та виокремлено шляхи їх удосконалення. Розкрито зміст медіації як форми досудового вирішення спорів щодо примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. Вивчено судову практику вирішення спорів щодо примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, узагальнено рішення у цих справах, здійснено їх аналіз. Систематизовано стадії судового розгляду справ щодо примусового

відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, розкрито їх зміст та запропоновано шляхи удосконалення судового їх розгляду.

Слід відміти належну емпіричну базу дослідження, яку складають статистичні дані, розміщені на офіційному сайті Державної судової адміністрації України, узагальнення судової практики, систематизовані в рішеннях апеляційних адміністративних судів, Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, аналітичні дані динаміки діяльності адміністративних судів щодо судового розгляду та вирішення спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності.

У результаті проведеного дослідження наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі, що полягає у визначенні основних напрямів удосконалення досудового та судового розгляду та вирішення спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності.

До положень, які заслуговують увагу і складають основу дослідження слід віднести: здійснено порівняльний аналіз правової природи та законодавчих підстав двох схожих за сутністю та різними за змістом адміністративних процедур примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: 1) відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності та 2) відчуження приватного та комунального (муніципального) майна в умовах правового режиму воєнного стану; виокремлено вади їх правого регулювання та висловлені пропозиції щодо його удосконалення. Обґрунтовано необхідність імплементації законодавства ЄС та країн учасниць стосовно законодавчих підстав і процедур примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності в Україні стосовно: 1) нормативного закріплення чітких процедурних правил підготовки, ухвалення рішення про викуп та

примусове відчуження земельних ділянок; 2) запровадження аудиторської практики оцінки вартості земельних ділянок і нерухомого майна, збитків, заданих їхнім власникам у разі примусового відчуження (з урахуванням ринкової їх вартості на момент відчуження), відхід від кадастрової оцінки землі в таких випадках; 3) розроблення механізму прорахунку та відшкодування втраченої вигоди (як реальної так і потенційної) при оцінці відчужуваних земельних ділянок та майна для суспільних потреб. Запропоновано та обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення правових засад та практики судового розгляду справ про примусове відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 5 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, в тому числі одній виданій в міжнародному виданні (Республіка Угорщина) а також у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Разом з тим, визнаючи загалом належний науково-теоретичний рівень роботи Сластнікової Г.О. та її практичне значення, слід зазначити, що це не виключає критичного підходу до окремих висновків та пропозицій здобувача, зокрема, таких, як:

1. Обґрунтування актуальності теми було б більш переконливим, якби авторка у вступі також лаконічно представила основні результати аналізу статистичної інформації щодо досудового та судового розгляду та вирішення спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, який нею здійснено та подано в тексті роботи.

2. Дисертантці при дослідженні особливостей зарубіжного досвіду реалізації процедури досудового вирішення спорів щодо примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, доцільно було більше звернути увагу та досвід залучення

медіаторів для урегулювання такої категорії спорів.

3. Деякі положення роботи суперечні твердження автора. Зокрема у висновках зазначено, що для належного урегулювання процедури досудового (позасудового) вирішення цих та інших категорій публічно-правових спорів в порядку медіації доцільно доповнити КАСУ окремою главою «Глава 4-1. Врегулювання спору за участю медіатора», в якій виписати виключно процедуру участі медіатора в судовому процесі, коли відкрито провадження в суді, розширити повноваження судді адміністративного суду щодо сприяння примиренню сторін на стадії підготовчого провадження; врегулювати процедуру медіаторства в конкретному спорі в договорі про проведення медіації. В той же час в результаті дослідження досудового вирішення спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб авторка зазначає, що процедура медіації є виключно позасудовою процедурою і не може здійснюватись суддею.

4. Дисертанткою запропоновано, в рамках напрямків удосконалення законодавчого регулювання процедури примусового відчуження майна для суспільних потреб прийняти Закон «Про визначення розміру заданих збитків власникам земельних ділянок при вилученні (викупі) земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності», в той же час чітко не визначено зміст, структуру та наповнення цього нормативно-правового акту.

В той же час висловлені зауваження характеризують багатоаспектність і складність проблеми, що досліджується здобувачем, і яка ще потребує свого подальшого вдосконалення, а тому наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного Сластніковою Г.О. дослідження.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Сластнікової Ганни Олександрівни «Особливості досудового вирішення та судового розгляду спорів щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» являє собою закінчену науково-дослідну працю, що

Відповідає науковій спеціальності, за якою вона виконана. Кваліфікаційна наукова праця містить низку нових науково-обґрунтованих результатів у галузі адміністративного права, що у сукупності сприяють розв'язанню конкретних наукових задач, має істотне значення для науки, відповідає вимогам п. 10, 11 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а отже роботу може бути рекомендовано до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право».

Рецензент –

**доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ**

Роман ОПАЦЬКИЙ

Підпис
Опацького Р
ЗАСВІДЧУЮ
фахівець відділу кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

